

Vergaderjaar 2000–2001

27 680

Versterking van de positie van ouders in het primair en voortgezet onderwijs

Nr. 2

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 31 mei 2001

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen¹ heeft op 26 april 2001 in eerste termijn overleg gevoerd met minister Hermans van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en staatssecretaris Adelmund van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over:

- **de brief van de minister en de staatssecretaris van OCW d.d. 31 januari 2001 ter aanbieding van de beleidsreactie op het rapport «Werking van de Wet medezeggenschap onderwijs 1992» met de titel «De toekomst van de medezeggenschap in het primair en voortgezet onderwijs en de BVE-sector» (27 400-VIII, nr. 58);**
- **de brief van de staatssecretaris van OCW d.d. 17 april 2001 ter aanbieding van de notitie «Ouders en de school: versterking van het partnerschap» (27 680, nr. 1).**

Van het overleg brengt de commissie bijgaand verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Van der Hoeven (CDA), voorzitter, Rabbiae (GroenLinks), Lambrechts (D66), Dittrich (D66), Cornielje (VVD), De Vries (VVD), Dijkema (PvdA), Cherribi (VVD), Rehwinkel (PvdA), ondervoorzitter, Visser-van Doorn (CDA), Wagenaar (PvdA), Belinfante (PvdA), Kortram (PvdA), Ross-van Dorp (CDA), Hamer (PvdA), Nicolai (VVD), Van Bommel (SP), Barth (PvdA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Eurlings (CDA), Slob (ChristenUnie), Van Splunter (VVD).

Plv. leden: Schimmel (D66), Mosterd (CDA), Atsma (CDA), Harrewijn (GroenLinks), Bakker (D66), Ravestein (D66), E. Meijer (VVD), Van Baalen (VVD), Valk (PvdA), Udo (VVD), Van der Hoek (PvdA), De Pater-van der Meer (CDA), De Cloe (PvdA), Gortzak (PvdA), Molenaar (PvdA), Schreijer-Pierik (CDA), Spoelman (PvdA), Passtoors (VVD), Poppe (SP), Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Wijn (CDA), Stellingwerf (ChristenUnie), Blok (VVD).

Mevrouw **Kortram** (PvdA) heeft met grote belangstelling kennisgenomen van de beide nota's. In de nota «De toekomst van de medezeggenschap in het primair en voortgezet onderwijs en in de BVE-sector» geven de bewindslieden aan dat de voorgestelde vernieuwingen worden ingegeven door diverse ontwikkelingen zoals schaalvergroting, autonomie, meer financiële beleidsruimte, een toename van het aantal bestuursniveaus en de wens tot verbetering van de positie van ouders en leerlingen. Deze veranderingen rechtvaardigen de introductie van de WOR in de BVE-sector. De PvdA steunt de bewindslieden op dit punt. De WOR bevordert immers een rechtvaardige positie en een modern personeelsbeleid. Het is wel nodig dat een goede geschillenregeling wordt getroffen. Deze dient toegankelijk te zijn voor de deelnemers, zodat zij hun rechten in de praktijk kunnen afdwingen.

Bij de invoering van de WOR in het VO plaatst mevrouw Kortram kritische kanttekeningen. Uit de evaluatie van de WMO 1992 komt naar voren dat een groot deel van de leden van de medezeggenschapsraden tevreden is over het functioneren van de medezeggenschap. Zij geven de voorkeur aan het in stand houden van de huidige ongedeelde medezeggenschap op basis van de WMO omdat zij vrezen dat door de invoering van de WOR

deelbelangen ondergeschikt raken aan het algemeen belang en de besluitvorming zich langs twee lijnen ontwikkelt. Verder speelt het een rol dat ouders vaak een informatieachterstand hebben, terwijl docenten juist beter geïnformeerd zijn en weten wat zich in de school voordoet. In een onderzoek van het CNV geeft het personeel aan, moeite te hebben met gedeeld optrekken. Achten de bewindspersonen deze bezwaren relevant? Is het mogelijk om binnen de WOR aan het bezwaar tegen gedeeld optrekken tegemoet te komen? Een ongedeelde medezeggenschap blijkt voor ouders en leerlingen belangrijk te zijn; de bewindslieden willen hun positie toch juist versterken?

Met het voorstel van de bewindslieden de WMO in het PO te handhaven is mevrouw Kortram het eens. De bekostigingssystematiek en het arbeidsvoorwaardenstelsel zijn daar immers nog niet zover dat een ander stelsel van medezeggenschap toegevoegde waarde heeft, maar nog belangrijker is dat de direct belanghebbenden in het PO kiezen voor behoud van de WMO.

Zij dringt er bij de bewindspersonen op aan, de inspraakinstrumenten zo effectief mogelijk in te stellen en binnen een stelsel van de WOR zoveel mogelijk rekening te houden met de wensen van de ouders en leerlingen. In de beleidsnotitie «Ouders en de school: versterking van het partnerschap» geeft het kabinet aan de zeggenschap van ouders en leerlingen in de school te versterken: alle ouders en leerlingen hebben een gelijkwaardige positie en mogen niet op grond van hun identiteit uit bestuur of zeggenschap worden geweerd. De PvdA onderschrijft het doel achter deze passage, maar hoe willen de bewindslieden dat precies realiseren?

Het voorstel om de ondergeleding in de huidige medezeggenschapsraad (MR) of in de toekomstige schoolraad bij wet instemmingsrecht en initiatiefrecht te geven over het veranderen van de grondslag van de school, ondersteunt mevrouw Kortram. Ook de geschillenregeling wordt van toepassing verklaard op het initiatiefrecht en daar is ze blij mee. Als gebruik wordt gemaakt van de geschillenregeling zal het draagvlak worden gecheckt. Dat is legitiem, maar wordt daarbij ook gekeken naar de consequenties van het voorstel tot verandering van richting? Gaat dit niet ten koste van de positie van de zittende leerkrachten of zijn daartegen voldoende waarborgen ingebouwd?

De non-participatie van allochtone ouders in de medezeggenschap is een probleem. Welke stappen overwegen de bewindslieden om deze participatie te bevorderen? Hoe willen zij overigens de kwaliteitssite voor die groep en voor ouders in achterstandssituaties toegankelijk maken en hoe worden de ouders die niet over een pc beschikken, bereikt?

Waarom ontbreekt de versterking van de positie van de leerling in het actieprogramma? Kan de staatssecretaris aangeven op welke termijn de Kamer deze voorstellen zal ontvangen?

Is er overigens een budget gereserveerd voor de invoering van de WOR?

De heer **Van Bommel** (SP) vindt het voorstel van de bewindslieden tot wijziging van de medezeggenschapsstructuur onvoldoende onderbouwd. In het onderwijs is weliswaar sprake van schaalvergroting en het is gewenst dat de autonomie van scholen wordt vergroot, maar maakt dat de invoering van de WOR noodzakelijk? De SP erkent dat er alle reden is om de medezeggenschap in het onderwijs te verbeteren, maar vindt het niet nodig om daarvoor tot een grote systeemwijziging over te gaan.

In de discussie over de BVE-sector heeft de SP al aangegeven geen voorstander te zijn van de voorgestelde medezeggenschap. De heer Van Bommel geeft aan daarom nu alleen in te gaan op het VO en PO.

De SP is ervoor, de huidige WMO op een aantal punten te verbeteren. Dat doet zij liever dan nu overstappen naar een nieuw systeem. Daarmee sluit zij aan bij de kritiek die onder meer door de Vereniging voor het openbaar onderwijs is geuit, maar ook bij de ervaringen die zijn opgedaan in sommige instellingen van het hoger en universitair onderwijs. Uit de

evaluatie van de MUB bij de universiteit in Twente blijkt dat velen het betreuren dat door het nieuwe stelsel de band tussen personeel en studenten voor een groot deel verloren is gegaan. De heer Van Bommel vreest dat deze situatie straks ook in het VO ontstaat. Op de universiteit vindt men juist dat door het ongedeeld optrekken deelbelangen minder kans krijgen. Het nadeel van de WOR is immers dat een school twee medezeggenschapsorganen krijgt die mogelijk niet automatisch het gemeenschappelijk belang, maar het eigen belang zullen dienen. Door de gescheiden trajecten kan ondoorzichtige besluitvorming ontstaan. Een belangentegenstelling kan een impasse in de besluitvorming tot gevolg hebben. Het bestuur kan dan weliswaar een besluit nemen, maar het draagvlak daarvoor wordt dan wel erg dun, zo niet nihil. De SP is er dan ook voor, de ongedeelde medezeggenschap op basis van de WMO in het VO en PO te handhaven en de WMO waar nodig te verbeteren. Die constructie kan het gezamenlijk belang het beste dienen.

Het personeel heeft een kennisvoorsprong op de ouders en leerlingen. Voor welk model ook wordt gekozen, daar moet iets aan gedaan worden. Welke mogelijkheden ziet de minister daartoe? Ook de informatieplicht van scholen moet serieus genomen worden. Wie garandeert dat er straks een betere informatievoorziening is?

In veel scholen vinden geen echte verkiezingen voor de MR plaats. Als er onvoldoende kandidaten zijn, zijn deze automatisch gekozen. Soms worden de kandidaten zelfs aangewezen. Die praktijk is onbevredigend. Meent de minister dat straks meer mensen in de medezeggenschap geïnteresseerd zijn en, zo ja, op basis waarvan is hij dan zo optimistisch? Schaalvergroting is een onvoldoende argument voor de invoering van de WOR. Het invoeren van een GMR (gemeenschappelijke medezeggenschapsraad) gaat moeilijk omdat daarvoor overdracht van bevoegdheden vereist is. Ligt het dan niet meer voor de hand om de GMR, inclusief bevoegdhedenverdeling, bij wet te regelen? De bestaande structuur kan dan gehandhaafd worden en de wijziging is veel geringer.

De heer Van Bommel spreekt een voorkeur uit voor het uitwerken van twee scenario's: een model met de WOR en een model met een aangepaste WMO. Op deze manier kunnen de voor- en nadelen van beide modellen goed met elkaar worden vergeleken. Desgevraagd zegt hij zich graag te laten overtuigen door goede argumenten bij een goed uitgewerkt model, maar hij geeft nu al aan ervan overtuigd te zijn dat de argumenten voor een aangepaste WMO de doorslag zullen geven.

De SP-fractie vindt het goed dat alle ouders, ongeacht hun levensbeschouwing, in de toekomst toegang kunnen krijgen tot de MR en het schoolbestuur. De heer Van Bommel betwijfelt het dat de voorgestelde wijziging in strijd is met artikel 23 van de Grondwet. Meer nog betwijfelt hij dat de vrijheid van vereniging in het geding is. Is men lid van de vereniging, dan moet men immers, net als alle leden, aan het bestuur of de medezeggenschap kunnen deelnemen. Kunnen de bewindslieden deze uitleg vandaag onderschrijven of bestrijden, zodat hierover geen onduidelijkheid bestaat? Verwachten de bewindslieden overigens dat de bijzondere scholen een ander toelatingsbeleid gaan voeren, verwachten zij dat scholen makkelijker van kleur verschieten of wordt een hogere deelname in de medezeggenschap verwacht?

Dat alle ouders gelijke invloed krijgen en hun invloed wordt vergroot door middel van het instemmings- en initiatiefrecht heeft zijn steun. Het is een logisch vervolg op de huidige ontwikkelingen. De minister wil de ouders meer informatie over scholen geven via een kwaliteitssite en rapportages, zodat de vergelijkbaarheid van scholen wordt vergroot, maar wat is daarvan het doel? De SP ziet niets in nieuwe methoden en instrumenten die ertoe leiden dat scholen met elkaar concurreren. Scholen moeten zich in goed zelfvertrouwen kunnen ontwikkelen tot scholen waar kwalitatief goed onderwijs wordt gegeven.

Mevrouw **Ross-van Dorp** (CDA) is behoorlijk teleurgesteld over de nota's die thans voorliggen. Het al dan niet invoeren van een WOR in het onderwijs is geen eenvoudig onderwerp van beleid gebleken. De meningen blijven verdeeld. Het is de vraag of de WOR beter werkt voor de medezeggenschap van onderwijsgevend, ouders en leerlingen. Ook binnen het CDA bestond hierover verschil van mening. Het heeft daarom een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht, de mogelijkheden te onderzoeken voor een vrijwillige WOR in het basisonderwijs, opdat over het voorstel van de minister een afgewogen oordeel kan worden gegeven. Het is overigens geenszins de bedoeling van het CDA geweest, met deze motie al een beslissingsrichting aan te geven.

Het verbaast mevrouw Ross dat uit de twee voorliggende nota's blijkt dat er geen sprake is van een integrale visie op de school als organisatie. Dat is triest, want al in 1997 is geconstateerd dat de WMO in de huidige vorm tekortkomingen kent. Er is toch tijd genoeg geweest voor het vormen van een eenduidige koers van beide bewindspersonen. Het voorstel tot de invoering van de WOR in VO en BVE-sector van de minister laat zien dat hij de school als een onderneming ziet; er is sprake van tegengestelde belangen, van werknemers en klanten, en dus moeten deze groepen afzonderlijk, in de ondernemingsraad en de deelnemersraad of schoolraad, hun medezeggenschap waarmaken. Het voorstel van de staatssecretaris getuigt van een andere visie. Zij stelt dat er een gelijkwaardig tweerichtingsverkeer moet komen tussen ouders en leerkrachten. Naar haar opvatting past hierbij geen WOR met een gedeelde medezeggenschap, maar een aanpassing van de WMO. Zien de bewindslieden leerkrachten en ouders/deelnemers nu als partners in het onderwijs die een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor opvoeding en onderwijs, of toch niet? Is polarisatie nu echt wenselijk voor de kwaliteitsverbetering van de medezeggenschapsraad? Het lijkt mevrouw Ross van niet.

Voor het CDA is de adequate medezeggenschap onlosmakelijk verbonden met het streven naar autonome en verantwoordelijke scholen. De medezeggenschap moet op een goede wijze uitdrukking geven aan een principiële visie op de school als zelfsturende organisatie en als werk-, leef- en waardegemeenschap. Ouders zijn partner van de school en niet slechts consument, leerlingen zijn meer dan klanten en een stukje output. Het partnerschap moet vanaf het eerste contact tussen ouder en school zichtbaar zijn en aanwezig blijven in alle geledingen van de school. Het gaat niet alleen om kwantitatieve kennisoutput, maar ook om een helder profiel van de school. Daarvoor dragen leerkrachten, ouders, leerlingen en bestuur gezamenlijk verantwoordelijkheid.

De ongedeelde medezeggenschap in de WMO ligt daarom het meest voor de hand om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid te bereiken. Voorts is het BVE-platform medezeggenschap van opvatting dat het onmogelijk is om onderwijskundige aangelegenheden te scheiden van arbeidsvoorwaardelijke zaken omdat daartussen vrijwel altijd een direct verband bestaat. Vanuit de principiële stellingname dat ongedeelde medezeggenschap in elke afzonderlijke school voorwaarde is voor autonomie en verantwoordelijkheid, neemt het CDA dan ook afstand van de keuze van de minister om de WOR in te voeren.

De huidige WMO schiet tekort op het gebied van belangenbehartiging van het onderwijsgevend personeel en de positie van de ouders binnen de MR. Dit komt voor een belangrijk deel door ontwikkelingen die samenhangen met de bestuurlijke schaalvergroting. Afzonderlijke scholen zijn verder van het bestuur af komen te staan en de onderwijskrachten moeten op grotere afstand met hun werkgever communiceren. Dat vraagt om een aanpassings- en professionaliseringsslag in de arbeidsverhoudingen en de medezeggenschap in iedere afzonderlijke school. Leerkrachten moeten overigens op het niveau van het bestuur kunnen overleggen over secundaire arbeidsvoorwaarden. De huidige WMO biedt daarvoor niet het goede overlegplatform. Leerkrachten moeten als professionals in hun

eigen werksfeer en binnen de MR kunnen optreden als verantwoordelijken voor de onderwijskwaliteit en organisatorische aangelegenheden. Ook dat vergt een professionaliseringsslag. Ook besturen zijn op grotere afstand van de schoolwerkvloer komen te staan. Een hoofdbestuur zal daarom op hoofdlijnen moeten besturen en het beleid op het niveau van de onder dat bestuur vallende scholen zal in grote mate door die scholen zelf vorm gegeven moeten worden. Ook daarvoor is een professionaliseringsslag nodig. Scholen moeten als gemeenschap optreden. Door het invoeren van de WOR worden degenen die nu in de MR samenwerken echter gescheiden. Dat lijkt meer op een verdeel-en-heersbeleid dan op een randvoorwaardelijk beleid. Mevrouw Ross bestrijdt dat het invoeren van de WOR goed is voor de autonomie van scholen. Dat is eerder goed voor de autonomie van schoolbesturen, en dat is toch echt wat anders.

Het CDA neemt afstand van de opvatting die in de notities doorklinkt, namelijk dat de medezeggenschap in de school niet meer is dan een afgeleide van de bestuurlijke schaal waarop het onderwijs georganiseerd is.

Het neemt ook afstand van de gedachte dat de professionalisering van de belangenbehartiging van leerkrachten leidt tot de conclusie dat het onderwijs een specifieke bedrijfstak is geworden en een school niets anders is dan een arbeidsorganisatie. Het CDA maakt de keuze voor het behoud van de ongedeelde medezeggenschap ten behoeve van de vergroting van de autonomie van scholen. Het wil binnen de WMO de positie van leerkrachten verbeteren door een GMR op hoofdbestuurlijk niveau verplicht te stellen voor samenwerkingsverbanden en alle besturen met meer dan één school. Voor leerkrachten moeten waar mogelijk de voordelen die de WOR kan bieden in de WMO-structuur worden ingebed.

Voor het oordeel van het CDA over het al dan niet invoeren van de WOR zijn de ervaringen die de universiteiten hebben opgedaan met de MUB sterk medebepalend geweest. Universiteiten die voor de WOR hebben gekozen, keren op hun schreden terug omdat de behoefte aan gezamenlijk vergaderen blijft. Daar is ervaren dat door het opdelen van de medezeggenschap de invloed van studenten juist is afgenomen. Ook lijkt het argument van de minister dat door de invoering van de WOR het aantal overlegtafels afneemt, geen stand te houden. Wanneer gedeelde zeggenschap in universiteiten al geen succes is, waarom zou dat dan wel het geval zijn in het VO en de BVE-sector? De zeer kritische houding van de ouderorganisaties sterkt mevrouw Ross in haar opvatting dat de WMO behouden en aangepast moet worden. Waarom hebben de bewindslieden overigens geen reactie gegeven op de nota «Balance of power is balance of finances»? Het is een zeer gedegen notitie waarin punten worden aangedragen die het waard zijn om in het voorstel van de bewindslieden op te nemen.

Mevrouw Ross vraagt zich af of het wel noodzakelijk is om een landelijk adviescentrum voor ouders op te richten. Hoe wordt dit centrum gefinancierd en wat kosten de plannen van de bewindslieden?

Het is vreemd dat het initiatiefrecht met geschillenregeling alleen zal gelden voor de oudergeleding in de MR. Zij heeft zich erover verbaasd dat de regeling veronderstelt dat de geschillencommissie uiteindelijk kan bepalen wat de identiteit van een school moet zijn of worden. Die beslissing is toch voorbehouden aan het bevoegd gezag? Is dit niet in strijd met de wet?

Het CDA kiest voor ongedeelde medezeggenschap, voor een WMO die op onderdelen wordt aangepast. Leerkrachten moeten in een verplicht gestelde GMR kunnen vergaderen over rechtspositionele aangelegenheden en zaken die hun rechtstreeks aangaan en niet om een oordeel van ouders of leerlingen vragen. Schoolplan en schoolgids moeten helder aangeven op welke wijze de medezeggenschap in de school wordt waargemaakt. De positie van ouders moet zowel financieel als in inhoudelijke zin worden versterkt. Mevrouw Ross vraagt de bewindslieden om deze

argumenten te wegen en te komen tot een herziene versie waarin het behoud en de aanpassing van de WMO het uitgangspunt is.

Mevrouw **Lambrechts** (D66) meent zich te kunnen herinneren dat de minister een nota heeft toegezegd waarin niet alleen een grondige reactie wordt gegeven op de evaluatie van de WMO, maar waarin ook duidelijk twee scenario's worden geschetst, namelijk een medezeggenschapsregeling op basis van de WOR en een medezeggenschapsregeling op basis van de WMO of een aangepaste WMO, een WMO+, opdat een eerlijke en transparante vergelijking mogelijk is. Zij vindt het spijtig dat nu toch eendimensionaal gekozen is voor een WOR in het VO en de BVE-sector en het handhaven van de WMO in het PO.

In de evaluatie van de WMO 1992 valt het op dat zeer positief wordt geoordeeld over de ongedeelde medezeggenschap in de MR. Zij begrijpt dan ook niet hoe de minister kan stellen dat zijn keuze voor de WOR mede gebaseerd is op deze evaluatie. Weliswaar is hierin een hoofdstuk met knelpunten opgenomen, maar daar wordt juist vermeld dat er weinig knelpunten zijn en dat die eigenlijk alle binnen de WMO of een WMO+ kunnen worden opgelost. Deze knelpunten rechtvaardigen een aanpassing van de WMO, maar het is de vraag of deze een WOR noodzakelijk maken.

Aan de hand van de evaluatie van de medezeggenschapstructuur op de universiteiten kan een evenwichtig oordeel worden gegeven over de merites van een MR-structuur of een WOR-structuur. Het is opvallend dat een aantal universiteiten op zijn schreden terugkeert omdat men het gezamenlijk overleg mist. Uit het rapport van de ouderorganisaties uit 1997 komt ook naar voren dat het ongedeelde inspraakmodel een goed model is, maar wel moet worden aangepast. Kan de modernisering van de medezeggenschap niet via de modernisering van de WMO tot stand komen?

De argumenten van de minister voor de WOR zijn niet overtuigend. Juiste bestuurlijke verhoudingen en een terughoudende overheid kunnen ook binnen een MR-structuur geregeld worden. Hetzelfde geldt voor een stevige positie van ouders en deelnemers. Zij zeggen juist dat de WOR-structuur hun positie verzwakt. Mevrouw Lambrechts begrijpt niet dat de regering enerzijds een sterke positie van ouders en deelnemers van belang vindt, maar anderzijds hun mening niet meeneemt bij haar overwegingen over de medezeggenschap. Ook in de arbeidsverhoudingen is er een groot verschil met het bedrijfsleven, dat geen ouders kent of deelnemers. Daar komt nog bij dat het personeel er weinig voor voelt om alleen inspraak te hebben in arbeidsvoorwaardelijke zaken en onderbouwd te kennen geeft gezamenlijk met ouders en deelnemers te willen overleggen over alle zaken die de school betreffen. Dat de positie van de GMR niet goed en helder is, pleit ervoor om de GMR wettelijk te regelen en daarbij de taken en bevoegdheden helder aan te geven. Het argument van de minister dat het aantal overlegniveaus van 4 naar 2 wordt teruggedrongen lijkt op het eerste gezicht sterk, maar het blijkt dat dan weer raden voor personeel of ouders en deelnemers worden ingesteld die dit effect tenietdoen. D66 is voor het handhaven van een ongedeelde medezeggenschap omdat deze bijdraagt aan een goede en evenwichtige belangenbehartiging. De situatie in het bedrijfsleven is niet geheel vergelijkbaar met die op de school. Wel is het verstandig om de aantrekkelijke krenten uit de WOR-pap door de WMO te roeren, zoals een goede faciliteitenregeling, een eenduidige regeling voor geschillenbeslechting, een GMR geregeld bij wet en heldere taken.

Het lijkt mevrouw Lambrechts goed dat ouders een helder initiatiefrecht krijgen. Er mogen geen eerste- en tweederangsouders zijn voor een plaats in het bestuur. Het gaat echter niet alleen om de positie van de ouders in het bestuur of bij het kleurverschieten, maar ook om het recht op toegang tot de school. Uit een persbericht blijkt dat soms alleen kinderen worden

toegelaten als de ouders instemmen, dus niet alleen respecteren, met de levensbeschouwelijke opvatting van de school en dat er per klas niet meer dan 15% allochtone leerlingen mogen zijn. Dat is geen toegankelijk onderwijs.

Bij het jeugddebat dat kort geleden werd gehouden, is een motie ingediend voor een tweedefaseraad. Daaruit blijkt dat leerlingen mee willen praten over de vormgeving van de tweede fase. Mevrouw Lambrechts is het met de staatssecretaris eens dat het niet zinvol is om hiervoor een raad in te stellen, maar vraagt de staatssecretaris wel om voor het overleg over de tweede fase een voorstel te doen waarin deze wens handen en voeten krijgt.

De heer **Rabbae** (GroenLinks) waardeert de poging van de bewindslieden om de onderwijsinstellingen te versterken en heeft ook waardering voor de notitie over de versterking van de positie van de ouders. Hij onderschrijft alles wat daarin staat, maar mist daarin wel het contact tussen de ouders en de school als een middel om de invloed van ouders op de school te markeren. Een dergelijke boodschap aan het veld zal een positief effect hebben.

Er is geconstateerd dat het goed is om de ouders te peilen over de kwaliteit van het onderwijs, maar dit wordt niet als een structurele exercitie van de scholen beschouwd. Hoe denkt de staatssecretaris hierover?

Aan het eind van de notitie Ouders en de school wordt geconstateerd dat de deelname van ouders aan het bestuur in het bijzonder onderwijs, vooral wanneer hierbij sprake is van een stichting, te wensen overlaat. Het kabinet heeft daarom overwogen om, net als bij het openbaar onderwijs, bij wet te bepalen dat een derde van het bestuur van de scholen moet worden voorgedragen door de ouders. Het kabinet heeft geen bezwaar tegen zo'n wettelijke bepaling, maar ziet er toch van af omdat de participatie van ouders op bijzondere scholen over het algemeen wel goed is. Dit is toch tegenstrijdig? De fractie van GroenLinks wil dat deze wettelijke bepaling ook geldt voor het bijzonder onderwijs of is dit in strijd met artikel 23 van de Grondwet?

De heer Rabbae erkent dat de fractie van GroenLinks lang heeft geflirt met de WOR als een instrument om de positie van met name het personeel te versterken in het kader van cao's en dergelijke. De ervaringen die in het hoger onderwijs zijn opgedaan met de MUB hebben zijn fractie er evenwel van overtuigd dat de huidige constructie moet worden gehandhaafd, ook als die versterking behoeft. GroenLinks beschouwt de school, zeker de basisschool, als een werkgemeenschap waarin onderwijs en ouders een onlosmakelijk geheel vormen. Het is goed om dit gemeenschappelijk karakter te verstevigen, opdat er voldoende draagvlak en harmonie is binnen de school.

Een versterking van de huidige WMO is daarvoor wel nodig. GroenLinks kiest daarbij voor een soort «MOR», een versterking van de MR met elementen van de OR. Er blijft dan één raad waarin beide geledingen (personeel en ouders/deelnemers) zitting hebben. De heer Rabbae stelt zich daarbij een soort accordeonmodel voor: gesprekken over bijvoorbeeld een conflict tussen leraren hoeven niet gevoerd te worden in aanwezigheid van de oudergeleding en gesprekken over de ouderlijke bijdrage hoeven niet gevoerd te worden in aanwezigheid van het personeel. Daardoor ontstaat, op basis van de advies- en instemmingsrechten uit de WOR voor beide geledingen, een eenheid in verscheidenheid. De school wordt als gemeenschap gehandhaafd en de posities van beide geledingen worden versterkt. Bovenop deze «MOR» zou voor de boven-schoolse kaders een gemeenschappelijke MOR in het leven geroepen moeten worden wiens taken en bevoegdheden niet vrijblijvend, maar wettelijk geregeld zijn.

De door de bewindslieden voorgestelde geschillenregeling onderschrijft de heer Rabbae volledig.

Overigens is de faciliteitenregeling van groot belang. Het personeel kan inderdaad over meer informatie beschikken dan de ouders, maar het heeft ook training nodig om beter te kunnen functioneren en kan moeilijk met een dubbeltje op de eerste rang blijven zitten. Tot slot merkt hij op dat het goed zou zijn als ouders vrij krijgen van hun werkgever om deel te nemen aan medezeggenschapsactiviteiten. Studenten zouden hiervoor een beloning moeten ontvangen opdat concurrentie met bijbaantjes wordt tegengegaan.

De heer **Van der Vlies** (SGP, mede namens de ChristenUnie) heeft er begrip voor dat de beide notities op zich hebben laten wachten. De materie heeft een ingrijpend karakter en hierover bestaat veel verschil van mening. De SGP en de ChristenUnie zijn voorstanders van nauwe betrokkenheid en goed overleg, maar moet dit nu per se bij wet worden geregeld? Dat kan de betrokkenen immers in een keurslijf dwingen en tot onverhoopte tegenstellingen leiden. Het is veel beter om de scholen zelf verantwoordelijk te stellen voor de wijze waarop zij de betrokkenheid van en het overleg met de diverse geledingen vorm geven en dit vervolgens door de inspectie te laten toetsen.

Het bevoegd gezag is de drager van de vrijheid van onderwijs. In het verlengde daarvan geeft de Onderwijsraad aan dat de bevoegdheid inzake de richting van bijzondere scholen wordt bepaald door de rechtspersoon die de betreffende scholen in stand houdt. Voorstellen om in de wet te regelen dat ouders mogen beslissen over de richting van bijzondere scholen vragen daarom om een wijziging van de Grondwet, waarvoor de heer Van der Vlies niet pleit.

Hij deelt de conclusie van de bewindslieden dat de schaalvergroting en de toenemende beleidsvrijheid in het onderwijs aanleiding geven tot meer inspraak van personeel, ouders en leerlingen op schoolniveau en tot decentralisatie van het arbeidsvoorwaardenoverleg. Een duidelijker profilering van de personeelsgeleding en de ouder- en leerlinggeleding ligt voor de hand, maar de invoering van de WOR is hiervoor niet noodzakelijk. De SGP wil deze niet verplicht stellen. De beoogde modernisering is immers ook mogelijk binnen de huidige WMO. Uit de evaluatie van de WMO blijkt dat een groot deel van de betrokkenen redelijk tevreden is over het functioneren van deze medezeggenschapsregeling. Verder is het wenselijk om de verschillende geledingen zoveel mogelijk bijeen te houden om onnodige polarisatie binnen scholen te voorkomen. Bovendien zouden ouders/leerlingen bij een splitsing van de medezeggenschap meer invloed krijgen op het beleid van de school dan het personeel, zodat een onevenwichtige verhouding ontstaat.

De fracties van de SGP en de ChristenUnie hebben grote moeite met de voorstellen voor de bevoegdheden van schoolraad en deelnemersraad. De heer Van der Vlies meent dat het in strijd is met de Grondwet (vrijheid van inrichting) dat ouders en leerlingen in moeten stemmen met een wijziging van de grondslag of daartoe initiatieven kunnen ontplooien. Het recht op instemming of advies dient in principe gepaard te gaan met het dragen van verantwoordelijkheid en kan niet berusten op vrijblijvendheid. Over de huidige ontheffingsmogelijkheid in de WMO wordt in de notitie niet gerept. Wel wordt in het kader van de bevoegdheden van de schoolraad opgemerkt dat de wet instellingen de mogelijkheid zal bieden voor de duur van vijf jaar een regeling af te spreken die op een of meer punten kan afwijken van de standaardregeling. Over die eigen regeling moet dan overeenstemming worden bereikt met ouders en leerlingen. Wat betekent deze regeling en geldt zij ook voor de deelnemersraad in de sector van de beroeps- en volwasseneneducatie? Kan daarbij worden besloten de ouders en leerlingen geen instemmingsrecht en adviesrecht over de grondslag van de school te geven? De SGP en de ChristenUnie zijn ervoor om in overleg met de betrokkenen de medezeggenschap in te vullen. Dat geldt ook voor het al of niet institutionaliseren van de medezeggenschap

in een schoolraad of deelnemersraad. Als die ruimte er niet komt, pleiten zij voor het handhaven van de bestaande ontheffingsregeling. De staatssecretaris noemt in haar notitie tal van initiatieven voor het verstrekken van informatie aan en communicatie met ouders. Over het algemeen is de heer Van der Vlies daar niet tegen, maar hij heeft wel moeite met de publicatie van de inspectierapporten en de kwaliteitssite. Het oordeel van de inspectie bepaalt daarbij immers het beeld dat van de scholen wordt geschetst, terwijl die scholen heel goed een andere visie op kwaliteit kunnen hebben. Zo doende kan er een vertekend beeld van de school ontstaan. Hij stelt voor, de scholen zichzelf te laten presenteren en de inspectie daarop te laten toezien. Hij is overigens teleurgesteld over de voorstellen van de staatssecretaris over de zeggenschap van ouders. Verder wordt in deze notitie voorgesteld alle ouders gelijke toegang te geven tot de MR en het schoolbestuur. Ten principale is dit een zuivere redenering, maar zij raakt wel aan de cesuur tussen het respecteren en het onderschrijven van de grondslag. Verondersteld mag worden dat alleen degenen die de grondslag onderschrijven die grondslag kunnen wijzigen. Veel scholen hechten aan hun identiteit, maar hebben een relatief soepel toelatingsbeleid gevoerd. Wordt het voorstel van de staatssecretaris gevolgd, dan zullen bepaalde scholen hun toelatingsbeleid verscherpen, met alle consequenties van dien. Hoe verhoudt het voorstel dat een derde van het bestuur moet worden voorgedragen door de ouders zich overigens met de vrijheid van vereniging? Ook wordt voorgesteld het initiatiefrecht van de MR te versterken, onder meer door middel van een geschillencommissie. Op deze manier kunnen ouders een school in principe van kleur laten verschieten. Van kleur verschieten is echter geen begin, maar het eind van een proces. Het is dan helderder om een nieuwe school te stichten. Als iemand wil toetreden tot het bestuur van een school die als rechtspersoon de vereniging heeft, moet die persoon lid zijn van die vereniging. Principieel in het verenigingsrecht is dat een vereniging criteria stelt op grond waarvan iemand lid kan worden. Dat kan best zijn dat een identiteit of grondslag onderschreven moet worden. Kan dat wel of niet worden doorbroken?

De heer **Cornielje** (VVD) constateert dat binnen het onderwijs zeer gedifferentieerd wordt gedacht over de wenselijke zeggenschapsstructuur. Hij vindt het fijn dat de regering nu een visie op tafel heeft gelegd over de medezeggenschap in het onderwijs, zodat een geordende discussie kan worden gevoerd. Sinds de invoering en aanpassing van de WMO heeft een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden. De autonomie van de instellingen is met name in de BVE-sector en het VO vergroot. Institutionele en bestuurlijke schaalvergroting hebben plaatsgevonden en het lokaal onderwijsbeleid heeft vorm gekregen. Het is daarom nuttig om de medezeggenschap opnieuw te bezien.

Uit de evaluatie van de WMO 1992 is een aantal knelpunten naar voren gekomen: ouders/leerlingen/deelnemers hebben een informatieachterstand, het is moeilijk om ouders of leerlingen te vinden die in de geledingen plaatsnemen en de GMR functioneert niet voldoende. De regering stelt daarom voor, de WOR in te voeren in de BVE-sector en het VO met daarbij een deelnemersraad, respectievelijk schoolraad en voor het primair onderwijs de WMO te handhaven.

De fractie van de VVD hanteert in dezen een aantal uitgangspunten. Zij gaat ervan uit dat de medezeggenschap de zeggenschap volgt. Zij wil een open arbeidsmarkt en dat vraagt om normalisatie van de arbeidsverhoudingen. Er zou per deelsector één medezeggenschapsregime moeten zijn. De motie-Ross-van Dorp/Barth over een vrijwillige WOR in het basisonderwijs is mede om die reden door de VVD afgewezen. De heer Cornielje vindt overigens wel dat het mogelijk moet zijn dat sectoren zich in een verschillende fase bevinden. Ten slotte gaat de VVD ervan uit dat de

positie van de ouders en deelnemers versterkt dient te worden via een vergroting van hun medezeggenschap.

De heer Cornielje geeft ook een aantal overwegingen aan die bij de VVD-fractie een rol hebben gespeeld.

1. De professionalisering van bestuur en management vraagt om een vorm van mandaat of delegatie. Is het nodig om die delegatie te regelen, of kan een bestuur nu al bevoegdheden delegeren aan een directie zodat de zeggenschapsverhoudingen met ouders en personeel worden verbeterd? Als dit nog niet kan, willen de bewindslieden dat dan bevorderen?
2. De huidige WMO is niet toegesneden op het lokaal onderwijsbeleid of op de regionalisatie zoals WSNS. Heeft een bevoegd gezag in het kader van lokaal onderwijsbeleid een besluit genomen over de huisvesting, dan rest er geen medezeggenschap meer voor personeel en ouders/leerlingen. Deze zouden in een voortraject aan bod moeten kunnen komen. Dat lijkt de heer Cornielje beter dan op alle niveaus nieuwe medezeggenschapstructuren in het leven roepen. Bij het uitwerken van de rechten zou daar aandacht aan besteed moeten worden.
3. Ook bij de bestuurlijke krachtenbundeling in het primair onderwijs dient medezeggenschap de zeggenschap te volgen. Staat een bestuur boven meer scholen dan is het logisch dat in een GMR met name arbeidsvoorwaardelijke zaken worden geregeld. Daarvoor zou het instellen van een GMR verplicht moeten zijn. Is het mogelijk om verschillende advies- en/of instemmingsbevoegdheden te leggen bij GMR en MR?

Op een studiedag in 1994 over geschillen in het onderwijs werd geconcludeerd dat er nogal wat parallellen bestaan tussen de normen die door de geschillencommissies WMO en de Ondernemingskamer van het Hof in Amsterdam worden gehanteerd. Hoe hebben deze normen zich sindsdien ontwikkeld? Is de regering bereid om hieraan in de memorie van toelichting op het wetsvoorstel aandacht te besteden?

De VVD-fractie heeft al eerder gezegd, te menen dat de WOR in de BVE-sector voor de hand ligt door de vergelijkbaarheid met het hoger onderwijs. Welke lessen kunnen worden geleerd uit de ervaringen in het HBO en WO? Willen de bewindslieden in de memorie van toelichting ook daarop ingaan? De heer Cornielje is het met de bewindslieden eens dat het op dit moment voor het primair onderwijs niet wenselijk is om over te stappen op de WOR. De autonomie verkeert nog in een andere fase, in het PO is veelal sprake van éénpitters en de lumpsum is en wordt voorlopig nog niet gerealiseerd. Het WMO-kader biedt voor het PO nog voldoende mogelijkheden om de zeggenschap adequaat te regelen. Wel moet deze worden verscherpt met het verplicht stellen van een GMR en met regels over informatievoorziening aan de ouders. De zeggenschap van de ouders kan overigens ook worden versterkt door een versterking van hun positie in het bestuur.

Over de invoering van de WOR in het VO heeft de VVD eerder twijfels uitgesproken. Veel hangt af van de vormgeving en de bevoegdheden van de schoolraad. De VVD wil de jongeren in het VO, ook de vmbo'ers, een serieuze plaats in deze raad geven. De heer Cornielje vraagt daarom aandacht voor één geschillenregeling en een periodiek agendaoverleg van OR, schoolraad en directie. De zeggenschap dient zoveel mogelijk op schoolniveau/vestigingsniveau vorm te krijgen.

Hij wacht met belangstelling de voorstellen af voor een aanscherping van de WMO in het basisonderwijs, voor de invoering van de WOR met deelnemersraad in de BVE-sector en voor de invoering van de WOR met een schoolraad in het voortgezet onderwijs. Hij hoopt dat de regering hiervoor drie wetsvoorstellen zal voorleggen, opdat elk voorstel afzonderlijk kan worden beoordeeld.

In de nota Ouders en de school doet de staatssecretaris een aantal voor-

stellen waar de heer Cornielje het absoluut niet mee eens is. Voorgesteld wordt de RST en de IST-rapportages (regulier en integraal schooltoezicht) te laten bewerken door de inspectie. Daarover wil de VVD eerst van gedachten wisselen. Verder zal een onafhankelijke instantie, niet zijnde de inspectie, de kwaliteitssite van het PO en VO moeten vullen, terwijl juist de inspectie de taak heeft om dat op een adequate wijze te doen. Het bevreemdt hem verder dat er een adviescentrum moet komen voor ouders. De huidige ouderorganisaties werken toch prima? Wellicht kunnen zij hun expertise bundelen en samenwerken. Voorts hoort het vastleggen van het instemmings- en adviesrecht bij wet thuis bij de besprekingen over de wetgeving, zodat hierop specifiek kan worden ingegaan. Tot slot kan over het initiatiefrecht van de MR meer worden gezegd dan in de nota staat. Ook dat vraagt om een fundamentele beschouwing. De staatssecretaris kan dus niet concluderen dat zij zonder meer op deze route kan verdergaan.

Antwoord van de regering

De **minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen** legt uit dat er in het onderwijsveld weinig onderwerpen zijn waarover zo verschillend wordt gedacht als de manier waarop de medezeggenschap moet worden georganiseerd. Het is daarom van belang de overwegingen die aan de hand van de uitgebrachte nota's worden gemaakt, te betrekken bij het antwoord op de vraag wat de beste weg is.

De afgelopen periode is veel overleg gevoerd en zijn veel modellen bekeken. Nergens is een grotere overeenkomst te bereiken dan een kleine meerderheid voor het ene of het andere model. Wel blijkt dat iedereen vindt dat het huidige model niet naar behoren functioneert en dat verbetering noodzakelijk is. Het is moeilijk te onderzoeken of die verbetering binnen het bestaand model kan worden gevonden of dat moet worden overgegaan naar een nieuw systeem. Mensen kan immers niet worden gevraagd om een oordeel uit te spreken over iets wat er nog niet is. Daarom is het van belang te bezien of het medezeggenschapsmodel waarvoor wordt gekozen, inspeelt op de ontwikkelingen van morgen. De regering geeft voor de toekomst een duidelijke beleidslijn aan in de richting van het verder versterken van de autonomie van en verruiming voor scholen op het gebied van organisatie, onderwijskundige inrichting en financiën. In dit nieuwe model van aansturing van het onderwijs veranderen de huidige posities en verantwoordelijkheden. Bij de vraag of daarvoor de huidige medezeggenschapsstructuur kan worden aangepast dan wel of daarvoor een nieuw model moet worden geïntroduceerd, gaat het voornamelijk om de positie van de besturen, de medewerkers, onderwijzenden, en de ouders en leerlingen in kwesties zoals arbeidsvoorwaarden, lumpsumfinanciering, schoolbudgetten, beloningsdifferentiatie of het personeelsbudget.

De minister schetst dat het onderwijs in zijn optiek geen arbeidsorganisatie is zoals een bedrijf – anders was er geen sprake van een deelraad of schoolraad – maar wel in toenemende mate een normaal onderdeel wordt van de open Nederlandse arbeidsmarkt. Dat houdt in dat het algemeen personeelsbeleid op de school belangrijker en intensiever wordt dan de afgelopen tijd het geval is geweest. Schoolbesturen en professionals in de school krijgen een andere positie in het personeelsbeleid en de arbeidsrechtelijke discussie zal in toenemende mate gedecentraliseerd worden. Dat gegeven moet meewegen bij de keuze voor een vorm van medezeggenschap.

In de BVE-sector vindt deze decentralisatie al plaats, zodat daar een heel andere personeelsbeleidsdiscussie ontstaat dan in de afgelopen jaren. Het middelbaar beroepsonderwijs en het VO werken met een lumpsumfinanciering; de schoolbudgetten en de ruimte voor personeelsbeleid groeien. De minister zegt een groot voorstander te zijn van de lijn waarom

ook de Kamer vraagt, namelijk doordecentralisatie naar scholen, in schoolbudgetten, personeelsbeleid, competentiebeloning en functie-differentiatie. Om daarbij de positie van de docent sterk te maken is het nodig dat de onderwijsgeveenden over specifieke zaken afzonderlijk kunnen spreken met het bevoegd gezag. Het personeel is dan immers in toenemende mate afhankelijk van de specifieke rechtspositie op school-niveau, zodat op dat niveau overleg en specifieke besluitvorming moeten kunnen plaatsvinden.

Ook de ouder krijgt een andere positie dan tot nu toe. De toenemende mate van mondigheid leidt ertoe dat de ouder steeds meer invloed wil hebben op de ontwikkeling van de school en de mogelijkheden voor hun kinderen binnen die school. De medezeggenschap van ouders zal dus ook helder aangegeven moeten worden. Integraal personeelsbeleid heeft natuurlijk ook effect op onderwijskundige zaken. Een schoolbestuur dat een soort verdeel-en-heersbeleid voert, is naar de mening van de minister daarom een slecht schoolbestuur. Hij meent dan ook dat dit niet zal gebeuren. Uiteindelijk zal immers in het schoolbestuur de integratie moeten plaatsvinden. Er moet een podium zijn waarop beide partijen duidelijk kunnen aangeven hoe zij over bepaalde ontwikkelingen denken. Vervolgens zullen uit de bestuurlijke lijn conclusies getrokken moeten worden.

Bij de deelnemers maakt de minister een onderscheid tussen de positie van de deelnemer in de BVE-sector en het VO. BVE-instellingen zijn over het algemeen voorstander van het WOR-model. De gedecentraliseerde arbeidsvoorwaarden, de lumpsumfinanciering, en de budgetten en omvang van de scholen geven daar ook aanleiding toe. Juist omdat het vaak gigantische instellingen zijn, is het van belang te kiezen voor een model dat differentiatie mogelijk maakt. Een model met één deelnemers-raad is mogelijk, maar ook een model met meer deelnemersraden. Daarbij moet precies aangegeven worden wat de rechten, plichten, instemmings-en adviesrechten van de deelnemer zijn. De BVE-sector vraagt op dit moment dan ook het duidelijkst om een dergelijke positieversterking. Voor het VO wordt gedacht aan een schoolraad. Van belang is dat in zo'n schoolraad een combinatie wordt gemaakt van ouders en leerlingen. Jongeren die op een leeftijd van 12 jaar het vmbo, havo of vwo binnenkomen, zijn immers anders dan de jongeren van 18, 19 of 20 jaar die de school weer verlaten. De ouders zijn niet alleen partner van de school, maar vragen ook onderwijs van die school voor hun kinderen. De positie van de ouder moet daarom helder zijn. Tegelijkertijd moet het mogelijk zijn dat het personeelsbeleid apart wordt behandeld, omdat zich daarbij vaak meer factoren voordoen dan in een gemengd overleg goed aan de orde kunnen komen. Om die ruimte te bieden kiest de minister voor de BVE-sector en het VO voor het WOR-model.

Invoering van het WOR-model in het primair onderwijs is bijna met een kanon op een mug schieten. De minister kan zich voorstellen dat daar om praktische redenen wordt gekozen voor de handhaving en, waar nodig, verbetering en versterking van de WMO. De opmerkingen die de commissie hierover heeft gemaakt, kunnen worden meegewogen bij de voorbereiding van de wetgeving op dit punt. De minister wijst erop dat hij echter ook heeft aangegeven dat een gedifferentieerde invoering in het PO mogelijk moet zijn. Grote scholenorganisaties met 40 of 50 scholen kunnen ook de vraag om een WOR op tafel leggen. Er moet wel iets te zeggen zijn in die scholen: medezeggenschap volgt zeggenschap. Afhanke-lijk van de ontwikkeling van de lumpsum, de budgetten voor het personeelsbeleid en de school, kan dus ook in het primair onderwijs sprake zijn van de richting die in het VO te zien is. Vooralsnog kent het PO echter voornamelijk kleine organisaties, zodat de minister voorlopig in het PO de WMO wil handhaven.

Overigens bepaalt niet het bestuur, maar de wetgever hoe de medezeg-genschap vorm krijgt. Of gedifferentieerde invoering in het PO mogelijk

wordt, is een politieke keuze die in Den Haag wordt gemaakt. Als de financiering in hokjes wordt gegeven en de onderwijskundige zaken en de organisatorische inbedding worden voorgeschreven, ligt de zeggenschap niet bij de school, maar bij de wetgever. Daarin wil de minister juist verandering brengen. Als het bevoegd gezag de zeggenschap krijgt, dan moet op dat niveau ook de medezeggenschap geregeld worden, maar dat betekent niet dat de medezeggenschap van ouders wordt overgelaten aan het bevoegd gezag. De minister wil de rechten van de ouders vastleggen in de wet. Tegenover de heer Van der Vlies merkt de minister op dat het geenszins de bedoeling is te prikkelen tot een discussie over de vrijheid van onderwijs, maar wel moet worden bekeken wat de interpretatie van artikel 23 van de Grondwet is in de moderne situatie. Staatssecretaris noch minister is uit op een verkapte artikel 23-discussie, maar zij kunnen zich niet van andere beginselen over medezeggenschap laten afhouden door de artikel 23-interpretatie. Die ruimte wil de minister maximaal invullen, want ook onderwijsinstellingen die op een bepaalde grondslag opereren, moeten hun deelnemers en ouders de ruimte geven hun positie goed in te nemen.

Bij de keuze voor de handhaving van de WMO is de algemene lijn die de minister en staatssecretaris hanteren, nadrukkelijk afgewogen tegen de ideeën van de ouderorganisaties. Ten aanzien van het VO is evenwel een andere keuze gemaakt dan die welke de ouderorganisaties op tafel hebben gelegd. Voor het PO, zegt de minister, kon hij zich de argumenten van de ouderorganisaties beter voorstellen, zodat daar is gekozen voor de WMO. Het consequent volgen van de redenering houdt wel in dat, als ook het PO te maken krijgt met de factoren die het BVE en het VO kent en die reden geven om te kiezen voor het WOR-model, een verzoek van scholen om een WOR niet zonder meer kan worden afgewezen. In het PO kunnen vergelijkbare situaties ontstaan en dan moeten de argumenten gelijk gehouden worden. Uiteraard is ook gekeken naar het draagvlak voor een keuze, maar soms is 51% genoeg en bewindslieden moeten vroeg of laat hun verantwoordelijkheid nemen en dat is nu gebeurd.

De minister is het met mevrouw Kortram eens dat de geschillenregeling goed toegankelijk en dus laagdrempelig moet zijn. In de bijlagen 1, 2 en 3 van de nota over de toekomst van de medezeggenschap worden overigens het instemmings- en adviesrecht binnen de verschillende organen precies aangegeven. Ook onderstreept hij het belang dat hij hecht aan maatschappelijk draagvlak voor zijn voorstellen.

De evaluatie van de MUB is nog niet afgerond. De berichten daarover zijn verschillend. De studies komen voor de zomer beschikbaar. Dat is voor de minister aanleiding om te bekijken welke consequenties hieraan moeten worden verbonden. Juist omdat steeds meer decentraal wordt geregeld, is het de vraag of niet ook de positie van de student moet veranderen.

Wellicht zal veel meer door de instelling zelf dan door de minister geregeld moeten worden. Uit rapporten blijkt dat men zich afvraagt of de gedeelde structuur moet blijven bestaan dan wel of deze moet worden omgezet in een ongedeelde structuur, maar dat was nu juist een van de problemen van de WUB. Hierover is dus nog discussie mogelijk.

Het oordeel van het Platform medezeggenschap BVE wijkt af van het oordeel van de BVE-raad, de studenten/deelnemersorganisatie en een belangrijk deel van de vakbeweging. Polarisatie betreft meer de manier waarop dan de structuur waarin men met elkaar werkt.

De minister bestrijdt dat de staatssecretaris en hij geen integrale visie op de school als organisatie hebben. In de notities ontbreken zaken omdat deze al in andere notities zijn verwoord. De minister wil die niet in iedere notitie herhalen. Het lijkt hem dat de visie van de bewindslieden bekend is.

De evaluatie van de WMO was inderdaad positief, maar de ontwikkeling heeft sinds 1996 niet stilgestaan. Zeker in het beleid van het kabinet is de

afgelopen jaren verandering opgetreden en dat heeft juist geleid tot een wijziging van de standpunten.

Het aantal overlegniveaus wordt teruggedrongen van een cao centraal, cao decentraal, decentraal georganiseerd overleg en een medezeggenschapsraad naar een cao decentraal, een ondernemingsraad en een schoolraad. Daarnaast zullen partijen natuurlijk zoeken naar vooroverleg en dergelijke, maar het gaat erom de zeggenschap op de scholen te vergroten.

Op verzoek van mevrouw Kortram zegt de minister ten slotte toe, te onderzoeken of het mogelijk is om een personeelsgeleding toe te voegen aan de schoolraad.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

merkt op dat in de beleidsbrieven is gekozen voor kwaliteit, gelijke kansen en diversiteit in het onderwijs. Deze zaken hebben alles te maken met de discussie over zeggenschap. Zij is nog steeds een overtuigd voorstander van het goed regelen van de medezeggenschap omdat deze de kern van de kwaliteit van een instituut aan de orde stelt. De staatssecretaris hecht er zeer aan de zeggenschapsvraagstukken gekoppeld te blijven behandelen, in het komend overleg, maar ook in de voorstellen voor een regeling in de wet. In het overleg met het veld is namelijk gebleken dat men zich voortdurend afvraagt of de zeggenschap van de een niet ten koste zal gaan van de zeggenschap van de ander. Dat wantrouwen kan worden weggenomen door te laten zien dat het ene voorstel nadrukkelijk samenhangt met het andere. De kwaliteit van het onderwijs heeft te maken met de manier waarop informatie, communicatie en zeggenschap zijn geregeld. Zij hoopt van harte dat het de komende tijd lukt om de actoren in het onderwijs in balans te behandelen.

Op de vraag van mevrouw Lambrechts of de voorkeur van de ouders voor een ongedeelde medezeggenschap zwaar weegt, antwoordt de staatssecretaris dat het beeld dat er alleen maar sprake is van ongedeelde medezeggenschap als partijen samen in een vergaderzaal zitten, tekortdoet aan de werkelijkheid. Daartoe zijn meer mogelijkheden en die wil de staatssecretaris de komende tijd met de Kamer verkennen aan de hand van hetgeen reeds is voorgelegd.

In het jeugddebat is gesproken over de zeggenschap in het onderwijs. Daarbij is gepleit voor een tweedefaseraad. Leerlingen hebben duidelijk behoefte aan medezeggenschap. De staatssecretaris zegt het vraagstuk van de leerlingen te willen koppelen aan de discussie over de medezeggenschap en het vorm te willen geven in concrete instrumenten. 80% van de scholen heeft bijvoorbeeld al een leerlingenpanel, dat gunstig afwijkt van de positie van de leerlingen in het VO. Zij herhaalt ouders, leerlingen, personeel en werkgevers gekoppeld te willen behandelen omdat zo een juiste afweging kan plaatsvinden over de te gebruiken instrumenten. Zij zegt toe hierop uitgebreid terug te komen.

De staatssecretaris hoopt van harte dat de discussie over de ouders niet alleen wordt gespiegeld aan artikel 23 van de Grondwet. Hetgeen in de notities is voorgelegd, verhoudt zich goed met artikel 23 en het verenigingsrecht. Deze stelling wil zij nog schriftelijk van een flinke argumentatie voorzien. Op de rol van de geschillencommissie bij uitspraken over de kleur van de school en op punt 7 van de oudernotitie wil zij ook nog schriftelijk ingaan. Wel merkt zij nu al op dat zij zich niet kan voorstellen dat ouders en kind worden gescheiden. Op het moment dat de school het kind toelaat, laat ze ook de ouders toe; dat kan niet anders. Als scholen ouders toelaten tot het bestuur, kan geen onderscheid worden gemaakt tussen ouders. Op de vraag of daarmee de ruimte die de school zal nemen om het kind niet toe te laten, vele malen groter wordt, komt de staatssecretaris in het volgend overleg terug. Zij deelt niet de veronderstelling dat ineens de poorten zullen dichtgaan. Het gaat erom een en

ander zo vorm te geven dat het stelsel van diversiteit in het onderwijs door normen en waarden of geloof, behouden blijft.

Voor het bevorderen van een transparante informatievoorziening is de afgelopen jaren een flink aantal stappen gezet: een onafhankelijke klachtencommissie, de schoolgids, het rapport van de inspectie. Het is overigens absoluut niet de bedoeling om een rangorde tussen scholen te maken, hoewel dat soms wel gebeurt. De gegevens van de inspectie-rapporten moeten zeer secuur worden geïnterpreteerd. Scholen moeten gemeten worden aan de hand van de toegevoegde waarde. De ene school moet daar een andere inspanning voor verrichten dan de andere. Het realiteitsgehalte van de informatie aan de ouders moet daarvoor worden versterkt. Dat betekent dat inzichtelijk gemaakt moet worden waar de verstrekte informatie voor staat. Uit CITO-toetsen blijkt bijvoorbeeld dat 80 tot 90% van de allochtone kinderen doorstroomt naar het vmbo, maar desalniettemin kan door de basisschool een gigantische inspanning zijn verricht.

Over de kwaliteitssite, de eventuele meerwaarde daarvan en de mogelijkheden om ouders die niet over een pc beschikken daarvan op de hoogte te brengen, zal de staatssecretaris zich nog buigen. Hierop komt zij in het volgende debat terug. Het plan van aanpak voor de kwaliteitssite moet nog worden opgesteld.

Met de ouderorganisaties zegt de staatssecretaris veel overleg te hebben gevoerd. Het laatste concept is zelfs met hen doorgesproken.

Het landelijk adviescentrum is nadrukkelijk bedoeld voor de individuele ouder. Zij onderschrijft de stelling van de heer Cornielje dat de ouderorganisaties een zeer belangrijke rol vervullen en dat niet zomaar tot iets nieuws moet worden overgegaan, maar gelet op de ledenaantallen heeft zij toch behoefte aan een instrument waarmee de individuele ouder kan worden bediend op een kwalitatief hoogstaand niveau. Het centrum zal in overleg met de ouderorganisaties vorm krijgen.

Voor ouders die niet via de gebruikelijke route informatie kunnen krijgen, worden speciale campagnes gemaakt. Daarvoor is een budget uitgetrokken. De staatssecretaris verwijst naar de onderwijskansennota met een project van maximaal f.150 000 en naar het meerjarig project bij de oudercampagne VVE (voor- en vroegschoolse educatie).

Tot slot geeft de staatssecretaris aan, op de nog niet beantwoorde vragen voor het volgende overleg schriftelijk te zullen reageren.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Van der Hoeven

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Coenen